

A 1698/presidiet

Behandles i Præsidiets

Præsidiets betænkning over

**Medlemsforslag
om att förstärka fredsformidling som ett nordiskt varumärke****Forslag**

Præsidiets föreslår

att Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringar
att de nordiska statsministrarna tar in fredsformidling och freds-förhandling som ett tema i sitt projekt om nordens globala roll
att en av de kommande strategiska genomlysningarna fokuserar på nordiskt samarbete för att bygga fred på världens konfliktområden
att de nordiska länderna skapar en gemensam högre akademisk examen inom fredsformidling, t.ex. Nordic Master in Peace Building/Peace Negotiation
att undersöka möjligheterna för att grunda ett fredsformidlingsarkiv i ett av de nordiska länderna, där dokumentation från fredsformidlingarna sedan andra världskriget återfinns
att använda erfarenheterna av de självstyrande områdenas status i Norden som inspiration och goda exempel på fredlig konfliktlösning
Att dra erfarenheter av likabehandlings principer avseende rättigheter för nationella minoriteter.

Ytterligare föreslår Præsidiets

att Nordiska rådet arrangerar ett seminarium i samarbete med de nationella utrikesutskotten för att sprida och samla kunskap om nordiskt arbete inom fredsformidling

Baggrund

Midtengruppen begrundade sit forslag således:

”De nordiska länderna har levt i 200 år utan krig mellan våra länder. Trots konkurrens och ibland olika prioriteringar har vi ett nära samarbete. Mot denna bakgrund har vi mycket att ge åt världen när det gäller visionen om att leva i fred.

Flera av de nordiska länderna har blivit kända för att agera som fredsformidlare i världens konfliktområden. I våra länder har vi förhållandevis många aktörer som är verksamma på detta vik-

tiga område som växer och utvecklas i takt med att kriser i världen blir flera samt att det internationella samfundet inte lyckas med att lösa de gamla konflikterna.

De nordiska länderna har olika styrkor och svagheter när det gäller konfliktlösning och fredsfrämjande, och länderna, via deras utrikesförvaltningar, har till varierende grad delegerat denna uppgift till icke-statliga aktörer. Dessa aktörer jobbar mycket i det tysta, vilket gör grunden till att de blir accepterade som fredsförhandlare i områden där FN-tjänstemän, presidenter, utrikesministrar och andra inte blir det.

Den kompetens som nu innehas av många olika aktörer inom fredsfrämjande borde kunna förstärkas ytterligare genom ett tätare nordiskt samarbete. Vi borde kunna se helhetsbilden, alltså hur denna bransch ser ut i de olika nordiska länderna just nu: vilka aktörer som är verksamma och hur de finansieras. I och med att resurserna blir alltmer begränsade måste vi bli kreativa när det gäller att finansiera det framtida nordiska fredsfrämjande arbetet.

Stoltenberg-rapporten från 2009 föreslår bland annat att de nordiska länderna startar en insatsenhet för fredsbyggande åtgärder som består av både militär och civil expertis och som på kort varsel kan skickas till världens konfliktområden. Förslaget har sitt ursprung i de nordiska ländernas höga kompetens inom sk. multidimensionala mandat, dvs. i fredsbyggande aktiviteter som innehåller både militära och civila insatser som t.ex. att utbilda poliser till att restaurera kulturarv eller försäkra rättssystemets funktion. Stoltenbergs förslag om en nordisk insatsenhet kunde med fördel kompletteras med tanken om ett nordiskt nätverk av fredsfrämjare.

För att ytterligare förstärka Nordens kompetens inom fredsfrämjande bör vi också se till att förstärka nordisk utbildning och forskning inom dessa områden, samt att den kunskap som finns globalt på detta område även finns tillgänglig i Norden”.

For nogle år siden blev vedtaget et beslægtet forslag. I 2011 blev vedtaget et forslag om et Nordisk Forum for at styrke netværket om fred og konfliktløsning. Nordisk Ministerråd afsatte 400.000 DKK til projektet "Sjælvstyrelserne i Norden: erfaringer og visioner fra et freds-perspektiv", som gennemførtes af Ålands freds-institut i samarbejde med Nordisk Råds Medborger- og Forbrugerudvalg. Det var et sammenlignende studie af de selvstyrende områders retslige, økonomiske og sikkerhedspolitiske udvikling. Et fredsseminar afholdt af Nordisk Råd på Åland i januar 2015 var baggrund for rapporten, der udkom et par måneder senere.

Ålands Fredsinstitut var også involveret i de første Kastelholmsamtaler om fred 27. marts 2014, under protektion af tidligere præsident Halonen på Kastelholms slott på Åland. Finlands daværende udenrigsminister Erkki Tuomioja, Nordisk Råds vicepræsident Hans Wallmark og rådsdirektør Britt Bohlin deltog i diskussion af Norden og freden.

Verden er desværre ikke blevet fredeligere de seneste år, og der er i en urolig verden fornyet fokus på Norden, der har lang historie af demokrati og af indbyrdes fred. De nordiske lande er samtidig blevet kendt for ofte at medvirke konstruktivt i forsøg på fredsmægling.

Præsidiets synspunkter

Medlemsforslaget blev først drøftet på sessionen i København november 2016, hvor Midtergruppen præsenterede forslaget og der var positiv feedback fra VSG. Der var også overvejende positiv melding fra den konservative gruppe om især opfølgning på Stoltenberg rapporten, men gruppens repræsentant udtalte dog en vis usikkerhed om selve medlemsforslaget.

Siden drøftede Præsidiets forslaget på sit møde 28. november 2016 i Keflavik, og igen var der overvejende positive meldinger. Præsidiets ønskede dog en høring blandt nordiske fredsinstitutioner inden grundigere behandling af forslaget, der evt. kunne strammes på nogle punkter. Det blev i debatten også foreslået at lægge vægt på erfaringerne med de selvstyrende områder i Norden, der kan bruges om en mulig model ved fredsformidling. Norden har mulighed for at markedsføre denne model i verden, hvor svære konflikter skal løses, og de nordiske erfaringer kan bidrage til at skabe fred.

En ny version af forslaget blev drøftet på Præsidiets møde i Stockholm 3. april 2017. På mødet var der generel velvilje overfor forslaget kombineret med kritik af nogle elementer, der nu er strammet. Rekommandationen retter sig nu til de nordiske regeringer og ikke til Nordisk Ministerråd, der ikke har udenrigspolitisk kompetence. I stedet for at ville grundlægge et fredsarkiv, foreslås nu at muligheder for at grundlægge et fredsarkiv undersøges. I givet fald kan det også være tema i budgetforhandlingerne. Punktet om at få nationale udenrigsudvalg til at skaffe information også om privat finansiering af fredsformidling udgår, da det ikke blev anset for realistisk, at udenrigsudvalgene kan skaffe et sådan overblik.

På Præsidiets møde på Åland 27. juni 2017 var der tilslutning til de ovenstående ændringer. Der blev foreslået yderligere et punkt:
Att dra erfarenheter av likabehandlings principer avseende rättigheter för nationella minoriteter.
Med denne tilføjelse blev betænkningen godkendt.

Høring

Der indkom kommentarer til forslaget fra tre af de nordiske fredsinstitutioner, og yderligere har Ungdommens Nordiske Råd formuleret en udtalelse om temaet. Gennemgående er høringssvarene positive overfor forslaget.

HÖFÐI Reykjavík Peace Centre at the University of Iceland støtter forslaget, der vil medføre øget nordisk samarbejde om fredsmægling, en central databank samt øget samarbejde også mere lokalt.

Ålands fredsinstitut ser også positivt på forslaget. I svaret står:
”Ett systematiskt samarbete kring fredsmedling som ett nordiskt varumärke skulle stärka Nordens fredsprofil, och kan öppna upp också för samarbete kring fredsfrågor i vidare bemärkelse, utöver fredsmedling allena. Ålands fredsinstitut har med Nordiska ministerrådets benägna bistånd (Nordplus) nyligen avslutat det treåriga projektet ”Norden för fred?”, vilket på civilsamhällsnivå diskuterade igenom och analyserade flera perspektiv av relevans för fredsformidlingsarbete. Flera av projektets slutsatser om hur man kan stärka en nordisk fredsprofil ligger i linje med medlemsförslagets innehåll. Det finns därför skäl att tro, att ett initiativ från Nordiska rådet i enlighet med förslagen ovan, skulle mötas av intresse och stöd”.

I svaret fra Utrikespolitiska institutet (UI), Stockholm er også støtte til forslaget. Her fremhæves samarbejde med civilsamfundet:

”Ytterligare en central insikt vad gäller fredsförhandlingar är vikten av att civilsamhället deltar. Här finns också stor erfarenhet hos aktörer i civilsamhället i Norden, som samarbetar med civilsamhället i konfliktdrabbade områden”.

Endelig står der i udtalelsen fra Ungdommens Nordiske Råd:

“Ungdommens Nordiske Råd vil ... opfordre de nordiske regeringer til at opprioritere fredsformidlingen hvor muligt på et udenrigspolitisk plan. Men også indenrigspolitisk er der muligheder for at fremme den fredsformidlende dagsorden. Vi bør tænke vores udenrigspolitiske fokus ind i andre politikområder også. Vi vil gerne opfordre til, at man tænker det ind i uddannelsespolitikken og afskaffer studieafgifterne for unge udenfor EU / EØS området. Lad os lægge op til, at unge fra hele verden kan prioritere at tage deres uddannelse i Norden, og derigennem indoptage og blive mødt med de værdier om demokrati og pluralisme, som vores lande er bygget på.”

Høringssvarene gav ikke anledning til deciderede ændringer af det oprindelige forslag, men teksten blev dog strammet enkelte steder.

Åland, den 27. juni 2017

Bertel Haarder (V)

Britt Lundberg (ÅC)

Henrik Dam Kristensen (S)

Juho Eerola (saf)

Michael Tetzschner (H)

Oddný G. Harðardóttir (A)

Phia Andersson (S)

Rigmor Andersen Eide (KrF)

Sigurður Ingi Jóhannsson (F)

Sonja Mandt (A)

Steingrímur J. Sigfússon (VG)

Wille Rydman (saml)